

„MALI PRINC“

Šambar, Suzana

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:803982>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE J. J. STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA PRIMIJENJENU UMJETNOST
PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ KAZALIŠNO OBLIKOVANJE

Suzana Šambar

„MALI PRINC“

ZAVRŠNI RAD

Mentorica: izv. prof. art. dr. sc. Saša Došen

Osijek, 2018.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
1.1. KRATKI SADRŽAJ	4
1.2. ODABIR DJELA	6
2. LUTKARSTVO	7
2.1. LUTKARSTVO KAO UMJETNOST	9
3. ZNAČENJE ODABIRA	10
3.1. DRAMATURGIJA	11
3.2. ANALIZA LIKOVA	12
4. OSOBNI PRISTUP	15
4.1. INSPIRACIJA	15
5. LIKOVNO OBLIKOVANJE I ODABIR TEHNOLOGIJE	16
5.1. MATERIJALI IZRADE	17
6. SCENOGRAFIJA	23
7. ZAKLJUČAK	25
8. SAŽETAK	26
9. LITERATURA	27

1. UVOD

Na kraju trogodišnjeg obrazovanja, potrebno je bilo odabrati područje likovnosti kazališta u okviru kojega ću izraditi svoj završni rad. Zbog svoje sklonosti prema osmišljavanju i stvaranju karaktera, odlučila sam se za lutkarstvo. Lutkarstvo je nešto što pruža puno mogućnosti i daje autoru veliku slobode jer u lutkarstvu je sve moguće. Sve što zamislimo može postati lutkom i oživjeti. Odlučila sam se na samostalni rad te sam bila slobodna birati temu koja u potpunosti odgovara mom osobnom habitusu i na neki način me opisuje. Odabrala sam *Malog princa* - čarobnu priču koja u sebi sadrži sve one predivne poruke i ideje kojima se i ja vodim, i često pronalazim u njima. Odlutam u svijet mašte u kojem je sve moguće, svijet u kojem vlada ljubav, ona čista i neiskvarena, kakvom najčešće vole djeca. Svijet u kojem se ljepota vidi srcem, a ne očima. Svijet u kojem se ne bojimo biti ono što zaista jesmo, jedinstveni, svoji, prirodni i jednostavni... Možda je svima potrebno jedno takvo putovanje, koje će nas dovesti do spoznaje tko smo, gdje i kome pripadamo, i što je zaista važno u životu.

Mali princ, djelo francuskog pilota, pjesnika i pisca, Antoinea de Saint Exuperyja, nastalo je 1943. godine. Prodano je u više od osamdeset milijuna primjeraka i time postalo jednom od najprodavanijih knjiga na svijetu. Kroz predivne i maštovite elemente pisac stvara sliku svijeta koja je moguća jedino kada se skinu okovi osjetila i praktičnog uma i prigrlji se ono magično. U tome je najveća ljepota ovog djela, pokazuje nam kako je sve moguće, samo je važno gledati srcem.

Riječ je o fantastičnoj književnosti koja, na podlozi nečeg realnog, gradi irealan svijet - svijet mašte. Iako zbog slikovitih elemenata i kroz puko prepričavanje djeluje poput priče za djecu, sama srž je puno dublja. Ispreplitanje elemenata koji savršeno spajaju djecu i odrasle, briše granicu između dječje i književnosti za odrasle. Djelo je napisano jednostavnim jezikom i stilom, razumljivo je svima, ali isto tako, ostavlja prostor za razmišljanje i neko osobno iščitavanje i razumijevanje pojedinih poruka i ideja koje djelo u sebi sadrži. Bajkoviti elementi likova, ruže, lisice, zmije koji govore, razvijaju i potiču dječju maštu te uvelike utječu na stvaranje slike o svijetu, ljudima i samima sebi. S druge strane, autor nam kroz osebjuni prikaz i ponašanje nekih likova, pokušava skrenuti pažnju na neke probleme modernog društva koje priznaje isključivo brojke. Kritizira loš način života koji se zasniva na površnosti, sebičnosti, oholosti, nemarnosti za druge, nedostatku ljubavi i otuđenosti. Odrasle upozorava na važnost pravih životnih vrijednosti koje, odrastanjem, često zaborave. Tope se u

moru problema, nezainteresiranosti, lažnog blještavila, vlastite ugode i površnih stvari, ne shvaćajući da tako zapostavljaju sve ono lijepo i zaista važno, polako gube dijete u sebi. Upravo zbog toga što obrađuje tu temu, ovo djelo je bezvremeno.

1.1. KRATKI SADRŽAJ

Djelo prepuno poruka, slikovitosti i mašte, umotano je u priču o susretu pilota i zlatokosog dječaka u bespućima pustinje Sahare. Samo mjesto susreta simbolizira ljudsku samoću, otuđenost, izgubljenost, ali i potragu za nekim tko će shvatiti i popuniti tu prazninu. Bez obzira na sve, svima je potreban netko blizak, netko koga će u moru drugih, izdvojiti kao posebnog i jedinstvenog. No, baš je pustinja krajolik u kome likovi traže svoju oazu i žude za duhovnim ispunjenjem i samospoznajom. Izvjesnom pilotu, koji je dugo živio sam, pokvari se avion i on neplanirano završi u pustinji s pitkom vodom za osam dana. Sutradan sreće dječaka koji je zapravo Mali princ s asteroida B-612. Pilot je bio iznenađen jer se dječak nalazio tisućama milja od nekog nastanjenog mjesta, a nije izgledao izgubljeno, ni umorno, ni žedno, ni prestrašeno. Sprijateljevši se s njim, dječak se polako otvara i započinje priču o svom planetu, vuklanima, baobabima, ali i o svojoj ruži koju stavlja pod stakleno zvono kako bi je zaštitio od hladnoće noću. Prepričava mu svoje pustolovine, opisuje planete koje je posjetio priča o i ljudima koje je upoznao. Na prvom planetu upoznao je kralja koji vlada prostorom na kojem nema nikoga osim njega i u svakom vidi podanika. Na drugom planetu sreće hvalisavca koji očajnički treba nekog tko će mu se diviti, hvaliti njega, njegov izgled i samo ono izvanjsko. Na trećem planetu sreće pijanca koji pije da zaboravi ono zbog čega se stidi, a stidi se što pije. Stigavši na četvrti planet susreće poslovnog čovjeka koji zbraja i kupuje zvijezde jer se sjetio da bi se dalo kupiti i prodati ono što pripada svima. Zatim, na petom planetu sreće čovjeka koji stalno gasi i pali svjetljiku jer je takav propis, ne pitajući se imali li taj propis smisla. Na šestom planetu sreće zemljopisca koji piše ogromne knjige, a da nikad nije bio u doticaju sa stvarnom prirodom koja je za njega tek podatak u tablici. Nijedan od tih susreta na Malog princa nije ostavio neki poseban dojam, sreo je odrasle ljude kojima je cilj izgledati zaposleno i važno. Važna im je vanjšina i foma. Izgubili su glavni smisao života te Malog princa nastoje zavesti i uvući u racionalni, odrasli svijet bez smisla i potpuno ogoljen od mašte. Još uvijek je tragao za nečim posebnim, važnijim od tih nebitnih stvari, nečim što će mu pomoći da shvati sebe i svoju ružu. Stigavši na sedmi planet, Zemlju, prvo upoznaje moćnu zmiju koja pred princem prikriva svoju pravu nemjeru i navodi ga da povjeruje kako

mu ona samo želi pomoći. Zmija u ovom djelu simbolizira dvoličnost, zavaravanje i unosi nemir, navještava nešto destruktivno. Nakon toga upoznaje cvijet koji zapaža da su ljudi bića koja ne žele pustiti korijene. Bez obzira na sve, svima je potreban netko blizak, netko koga će u moru drugih, izdvojiti kao posebnog i jedinstvenog. U noveli se isprepliću susret stvarnog i nestvarnog, stvarnosti i mašte Mali princ zagovornik je mašte, svega lijepoga i nestvarnoga, spoj dječje naivnosti, mističnosti i znatiželje. Ipak, u sebi nosi puno strahova i nesigurnosti. Žudi za pustolovinom, avanturom, ali i za nečim stalnim i trajnim - za svojom ružom.

Upoznajući lisca - simbol prijateljstva i pripitomljavanja, shvaća koje su prave vrijednosti. On je samo još jedan lisac u moru drugih lisaca, a princ je samo još jedan dječak u moru ostalih dječaka, ali ako ga pripitomi oni će biti potrebni jedan drugome. On će za lisca biti jedini na svijetu i lisac će za Malog princa biti jedini na svijetu. Lisac kao svezanjući pripovjedač - apsolutni gospodar Sahare koji je vidio i upoznao ljude, Malog princa upoznaje s ljudima, njihovom ohološću i ubrzanim načinom života u kojem više ni ne vide jedni druge, već misle samo na sebe. Ljudi više nemaju vremena kako bi bilo što upoznali, išta učili, nego kupuju gotove stvari kod trgovaca. Žive u nepoznatom svijetu među tuđim stvarima. Usprkos tome, još uvijek postoji ono nešto za što vrijedi živjeti, a to je ljubav. Na taj način lisac je pomogao Malom princu da shvati jedinstvenost svoje ruže i spozna jedini pravi način gledanja. Govori mu kako je bitno uložiti trud u nešto ili za nekoga i bitno je da sve što radimo, radimo iz ljubavi. Spoznajući tu tajnu, Mali princ shvaća da je upravo ono zbog čega je pobjegao, a pobjegao je zbog ruže na svom planetu koja je mislila da je jedina u svemiru, koja se pravila važna, ono što može ispuniti njegov život. Baš zbog te ruže i on je poseban i zbog toga ima smisla postojati, a to se može vidjeti samo srcem. Trud koji uložimo za nekoga, odgovornost i predanost koju osjećamo, to je ljubav. Nakon te spoznaje, Mali princ odlazi zmiji čiji će ga otrov osloboditi tereta tijela kako bi se mogao vratiti na svoj planet. Prepušta se smrti kako bi mogao dobiti novi život i biti sa svojom ružom.

1.2. ODABIR DJELA

Usprkos slikovitosti samog djela i priloženimi ilustracijama, svatko od nas te slike vidi i zamišlja drugačijima. Likove i njihove karakteristike promatramo isključivo iz svoje perspektive, poistovjećujemo se s njima, vidimo ih kao vlastite emocije, propuste, strahove ili možda slabosti. Svaka od tih emocija čini nas upravo takvima kakvi smo. Važno je da ih prihvatimo i na neki način njima se poigramo, tako emocije koje nas plaše pretvaramo u nešto pozitivnije i dijete u nama nikada neće potpuno nestati.

Kako je Mali princ veoma slikovito djelo, u našoj glavi se pročitane riječi pretvaraju u slike. Na temelju našeg doživljaja, shvaćanja, stvaramo one vlastite, znane i razumljive samo nama. Ne postoje dvije iste, možda slične da, ali svaka je jedinstvena i svoja, baš kao i mi. Imamo slobodu i maštu koja nas može odvesti veoma daleko, naravno, ako joj dopustimo. Zašto nešto vidimo na taj način, a ne na neki drugi, ne možemo znati ni mi sami. Možda nam je nešto previše strano, previše bolno i vidimo to kao crninu, možda netko drugi to doživljava kao nešto dobro i automatski ga asocira na nešto svijetlo i toplo. Zašto nitko osim Malog princa nije razumio pilotov crtež udava kako probavlja slona? Zašto je većina ljudi vidjela šešir? Ne dopuštaju si, smatraju se suviše zaposlenima i odraslima da bi se bavili takvim stvarima. Ne dopuštaju si maštanje, sanjarenje i ne usuđuju se zagrepsti ispod površine, vidjeti srcem, a ne očima. Nemaju vremena za sebe, svoje emocije, nemaju kuda pobjeći. Sami su sebi postavili granice, dopustili si da se savršeno smjeste u kalup, zajedno sa većinom, a imali su cijelo prostranstvo koje je čekalo samo njih.

Upravo ta pomisao navela me na razmišljanje o emocijama koje u meni budi ova divna priča. Neke riječi su me uznemirile, neke prestrašile, ali na koncu, dirnule su me i natjerale me da otputujem negdje daleko, na mjesto dostupno samo meni. Poigravala sam se sa slikama, riječima, bojama, teksturama, motivima i vidjela cjelinu. Dopustila sam si da stvorim svog Malog princa koji mi mi je otvorio put i odveo me na daleka mjesta na kojima su se skrivali ostali likovi. Početna vizija počela se razvijati i slijedeći željenu likovnost, započelo je stvaranje. Imajući u vidu ekspresivne mogućnosti lutkarskog kazališnog medija, stvarala sam nešto svoje, vođeno i inspirirano vlastitim emocijama, oslonivši se isključivo na svoje shvaćanje pročitano djela. Tako su nastale prve idejne skice spremne za daljnju razradu određenih likova. Prelazak iz jednog medija, u drugi, da bi nas to dovelo do trećeg, nije jednostavno. Pročitane riječi pretvoriti u nešto vizualno, što će, u konačnici, na pozornici zaživjeti.

2. LUTKARSTVO

Poveznica između lutkarstva i *Malog princa* je zaista velika. Bez obzira što i novela i lutkarski medij u sebi sadže nešto privlačno i lijepo, nije lako shvatiti i razumijeti ono najdublje što se time pokušava izraziti. Radi se o različitim medijima, ali se sve svodi na koji način percipiramo to nešto. Još uvijek postoji predrasuda kako su lutkarstvo i lutkarske predstave namijenjene isključivo djeci i služe samo za zabavu. Lutkarstvo je puno više od toga. Lutkarstvo je umjetnost, koja u sebi objedinjuje nekolicinu drugih izraza umjetnosti. Likovni, plesni, dramski, glazbeni i književni izraz samo su dio onoga što lutkarstvo jest. Osvrnuvši se na povijesni razvoj lutkarstva i vrsta lutaka, vidimo da lutka nije samo pragmatične i narativne naravi, lutka je spoj tradicije, kulture i življenja pojedinih naroda. Lutka je pokretna figura namijenjena lutkarskoj izvedbi na pozornici. Ona je zapravo sredstvo komunikacije s publikom, temeljno izražajno sredstvo te umjetnosti. Kao i kod ostalih vrsta umjetnosti, postoji još jedna vrlo važna uloga lutke, a to je izražavanje umjetnika-lutkara

Lutka je zapravo uvijek lutkarova kreacija, njegov osobni patent, nastao njegovim vlastitim kreativnim postupkom koji je prilagođen zahtjevima predstave.¹

Od kad je čovjeka, postoje i lutke, iako se Platonova teorija koju iznosi u svojoj *Državi*, smatra smjelom i neistinitom, činjenice koje nam iznosi, u velikoj vjerojatnosti potvrđuju kako lutkarstvo postoji još od samog početka civilizacije. Ne možemo reći kako je od samih početaka priznato kao umjetnost jer se istom počela smatrati u drugoj polovici 20. stoljeća. Otvaranjem škola, izdavanjem časopisa i organiziranjem festivala, lutkarstvo je doživjelo svoj preporod. Prije toga imalo je više tradicionalnu, a kasnije i zabavljačku ulogu na sajmovima ili u većem obiteljskom krugu te se nikako nije smatralo ozbiljnim i ravnopravnim ostalim granama umjetnosti jer nije bilo smiješteno unutar okvira teatarskih vrata.

Uostalom, novovjeko se ozbiljno zanimanje i teatarskih stvaratelja i teatrologa za lutkarsku umjetnost začelo tek s Craigom i drugim velikim reformatorima kazališta, a začelo se - kako ispravno zamjećuje u jednom svom eseju dr. Henryk Jurkowski, najbolji poljski i jedan od najboljih svjetskih znalaca te umjetnosti-ponajviše u svezi s težnjom za stvaranjem tzv. Teatralnog teatra.²

¹ Županić Benić, Marijana. *O lutkama i lutkarstvu*. Zagreb: Leykam International, 2009., str 112.

² Čečuk, Milan. Predgovor knjizi *Drveni osmijesi: Osmijesi drvene thalije*. Zagreb: Centar za vanškolski odgoj, 1975., str. 5.

Iako se lutke najčešće povezuje s djecom, njihovom igrom, ne možemo ih gledati isključivo na taj način. Istina je da djeca kroz igru najbolje uče, taj pristup je najbliži njihovom pogledu na svijet i život. Ne boje se maštati, ne ograničavaju se i vjerujem da je to jedan od razloga zašto mnogi smatraju da su lutkarske predstave isključivo namijenjene djeci. Možda je bit u tome što djeca vrlo lako prihvaćaju ono što im se nudi, otvorena su za svaku vrstu igre, pa tako i onu kazališnu. Ne propitkuju toliko, jednostavno si dopuštaju da ih lutke i ono što vide na pozornici odvedu upravo u srž predstave, odnosno, da stvore svoje vlastito viđenje - njihova mašta nema granica već ih vodi do spoznaje kako je sve moguće. Dječji pogled na svijet ne podvrgava se realnom, dok mi odrasli više živimo u tom realnom svijetu, u kojem su vrata za svijet mašte često zatvorena. Smatram da je odrasloj publici potrebno malo više da povjeruju u nešto, kao da u svemu traže dokaze, nešto što će ih uvjeriti da je ono što vide istina. Možda samo previše gledaju očima, a ne srcem. Najbolji primjer za to je kazalište predmeta; ako djeci malu drvenu kocku na sceni prezentiramo kao djevojčicu, oni će u to zaista i povjerovati, dok će odrasli to smatrati naivnim. Tek kada im se ponudi kockica s vidljivim ljudskim karakteristikama, moći će, možda, povjerovati u to.

Pokazao sam svoje remek-djelo odraslima i pitao da li ima zadaje strah. Odgovorili su mi: „Zašto bismo se plašili šešira?“ Moj crtež nije predstavljao šešir. Predstavljao je udava kako probavlja slona. Onda ja nacrtam iznutra tog udava, kako bi odrasli mogli razumjeti. Njima uvijek treba davati objašnjenja.³

Zbog toga me često bune dobne granice, kao da se podrazumijeva da lutkarske predstave za djecu nikako nisu za odrasle, a upravo odraslima je taj zaigrani, neralni pristup najviše potreban.

A što su najveći umovi dokazali? Dokazali su da treba imati srce djeteta, da treba imati um djeteta, da trebamo biti veliko dijete, što ne podrazumijeva da smo neozbiljni i neodgovorni, već da samo odrasle, odgovorne, ali i vedre, nasmijane, zaigrane i poletne duše koje još uvijek vjeruju da je sve moguće, čija maštanja prelaze sve granice koje su umjetno postavljene u ljudskim „realnim“ umovima.⁴

³ Saint Exupery, Antoine de. *Mali princ*. Zagreb: Mladost, 1993., str. 2.

⁴ May, Marijana. *Tajna mog životnog dizajna*. Zemun: Birograf 2017., str. 149.

2.1. LUTKARSTVO KAO UMJETNOST

Lutkarstvo je puno više od dječje igre. Umjetnost koja osim didaktičke funkcije, jednako pokazuje stav, bunt, nezadovoljstvo nekom situacijom ili događajem, prati nečiji život, psihičko stanje ispunjeno teškim i negativnim emocijama, iznosi unutarnju borbu pojedinca ili čitavog društva, kako na ozbiljan, tako i na satiričan način. Lutkarske predstave takvog sadržaja zasigurno nisu za djecu, to bi bilo lutkarstvo za odrasle.

Smisao lutkarstva nije samo osmisliti nešto primjereno predstavi, postoji tu nešto puno više. Kroz tu vrstu umjetnosti autor može izraziti sebe, svoje emocije, sve ono što je u nama, a nije izrečeno. Svaki kreator lutaka se vodi nekim svojim potencijalom i slijedi svoju likovnost, kreće od svog primarnog interesa da bi došao do pozitivnog konačnog rješenja.

Ako je slikar, promatrati će cjelinu i graditi lutke i scenografiju kao što gradi likovne kompozicijske elemente na platnu. Kipar će promatrati lutku kao pokretnu skulpturu koja osvaja scenski prostor. Dok kreator lutaka traži nove mogućnosti izrade i pokretanja, redatelj će tražiti funkcionalnost. Dok glumac lutkar traži inspirativni lik u koji se može uživjeti, dijete traži lutku kojoj može vjerovati.⁵

Takav poseban i jedinstven pristup, uvelike obogaćuje lutkarsku umjetnost i otvara bezbroj mogućnosti za eksperimentiranje. Kao umjetnici imamo tu privilegiju da izražavanjem kroz određeni medij, dio sebe ulažemo u svoj rad i dijelimo ga s drugima. Stvaramo odnos autor – publika, bez kojeg umjetnost nije živa u svojoj punini. U trenutku kad stvorimo nešto, dio sebe poklanjamo drugima. Udahnjemo život lutki, svaki put iznova, a ona, u trenutku igre, između autora i publike, stvara neraskidivu sponu koja prenosi emocije. Bit umjetnosti nije samo zadovoljiti svoje potrebe za izražavanjem, cilj umjetnosti je pokušavati promijeniti nešto, učiniti svijet boljim ili ljepšim mjestom za život, darovati sebe, otvoriti se prema sebi, ali i drugima. Tek kada se potpuno predamo i ne bojimo se pokazati pravog sebe, prestajemo biti sebični držeći sve u sebi, tek tada možemo govoriti o potpunoj slobodi. Sloboda nije samo raditi ono što volimo, sloboda je usuditi se podijeliti to sa svijetom.

⁵ Županić Benić, Marijana. *O lutkama i lutkarstvu*. Zagreb: Leykam International, 2009., str. 112.

3. ZNAČENJE ODABIRA

Kako sam spomenula na početku, *Mali princ* je bezvremenska priča i vrlo lako se može provući kroz sva razdoblja ljudske povijesti, od samih početaka ljudskog postojanja pa sve do danas, kada je posebno aktualna. Živimo u društvu lažnog blještavila, površnosti, sebičnosti i velikog duhovnog siromaštva. Tragajući za novcem, slavom, ili pak samom egzistencijom, udaljavamo se jedni od drugih, ali i od sebe samih. I sama sam dio tog društva i često zaboravim tko sam. Tužno je kako zapravo potiskujemo pozitivne i lijepe stvari koje nosimo u sebi, ono što nas čini jedinstvenima, a sa drugima dijelimo samo ono što je dovoljno prihvatljivo da se uklopimo u društvo, prihvaćajući kriterije koje ono nalaže. Prestajemo biti jedinke s vlastitim uvjerenjima, bojimo se slijediti svoje srce, igrati se, uživati u malim stvarima, maštati. Bojimo se živjeti život o kakvom smo maštali kad smo bili djeca. Mali princ nam pokazuje kako je u redu biti svoj, drugačiji, skroman, bez obzira na vrijeme i mjesto na kojem se nalazimo. Upoznao je druge i njihov način života, ali nije pao u njihovu mrežu samo da bi bio prihvaćen. Nije se bojao biti svoj, čudan i neshvaćen, nikad nije odustajao od vlastitih uvjerenja. Važno je promatrati, istraživati, upoznavati, voljeti i dijeliti. I u redu je pasti, izgubiti sebe, ali je važno ustati i prepoznati se. Najveći problem društva je što zaboravlja voljeti, onako istinski i čisto, bez predrasuda, onako kako je Mali princ volio svoju ružu. Ljubav i prijateljstvo čine nas boljima, sretnijima i ako smo vođeni ljubavlju, kao Mali princ, nemamo se čega bojati, baš nikada nećemo biti sami. Prije svega, cilj mi je likovnom interpretacijom lica novele utjecati na ljude, navesti ih da jednostavno osjete nešto, prisjete se koliko su jednostavne stvari važne, dopuste si vidjeti srcem, a ne očima, u konačnici, ideja samog djela je ta da su prave stvari očima nevidljive. U različitim sferama života, imamo drugačiji pogled na svijet, tako ne možemo očekivati da djeca i odrasli razumiju i misle isto, ali isto tako, smatram da svi, bez obzora na dob, mogu nešto naučiti od Malog princa. Vodeći se time, došla sam do zaključka kako ova moja verzija *Malog princa* neće imati dobnu granicu. Želim se odmaknuti od zabrana, ograničenja, očekivanja i jednostavno pružiti eventualnoj publici nešto svoje, osobno i drugačije. Djecu smatram iskrenom i vjernom publikom koja u svemu nađe nešto lijepo i zanimljivo, ali isto tako, ne boje se reći i pokazati kada im se nešto ne sviđa. Treba im pristupiti na drugačiji način, bez podcjenjivanja i pružiti im priliku da upoznaju i vide što više različitih sadržaja, likovnosti te na taj način potaknuti njihovu maštu. S druge strane, odrasli i starije generacije također imaju što naučiti i izvući iz ove predstave. Odrastanjem zaborave na važne stvari, zanemare dijete u sebi te vrlo često, prestanu obraćati pažnju na sitnice i male stvari koje život čine ljepšima. Osim toga, nikada nismo prestari za bajke.

3.1. DRAMATURGIJA

Kako se rado o vrlo specifičnom, prepoznatljivom tekstu, smatram da je bolje pri dramaturgiji i dramaturgiji ne odstupati previše od originala. Potrebno je zadovoljiti sve parametre, dočarati i prenijeti glavnu ideju dijela, ali osloniti se na vlastiti koncept prilikom samog oblikovanja i likovnosti lutaka. Svoj doživljaj pretočiti u nešto stvarno i fizički opipljivo. Vrlo je važno njegovati vlastiti likovni izričaj, ponuditi svoju verziju djela, ali također, u karakter prenijeti nešto jasno i specifično što čini taj lik takvim kakav je. Kada se na sceni pojavi Mali princ, treba biti jasno da se radi o Malom princu, bilo da je riječ o karakteru, pokretima ili pak čistoj likovnosti. Iako sam se likovno malo odmaknula od izvorne likovnosti pišćevih ilustracija, nastojala sam oblikovati karakter prepoznatljiv i nezamjenjiv. Ispoštovala sam potrebno i osnovno. Nadograđivanjem i poigravanjem detaljima, likovima sam dala specifičnost i jedinstvenost. Sama radnja je vrlo jasna, kao i likovi, te karakter koji ih čini upravo takvima kakvi su. Mijenjanjem ili izbacivanjem likova, dijelova radnje ili atmosfere, sve skupa bi izgubilo smisao.

Odmah na samom početku, prilikom likovnog oblikovanja lutaka, pristupila sam im pojedinačno, uzevši u obzir svaki detalj jer jedino na taj način, možemo dobiti zadovoljavajuću kompletnu sliku, odnosno, cjelinu. Vrlo je važno zadovoljiti osnovne parametre bez kojih se ne može, razraditi ih, uklopiti, i na kraju, postići sklad. Kako u likovnosti, tako i u samoj tehnologiji, koja je na sceni jedna od bitnijih odrednica prenošenja emocije. Način na koji se lutka animira, njezini pokreti, utječu na sveukupan dojam, ali i na dinamičnost predstave, dajući joj poteban ritam koji iziskuje. S obzirom da je naglasak na karakteru pojedinih likova te načinu na koji utječu jedni na druge, radnja ne zahtjeva neke posebne, ekstremne pokrete. Ritam je umjeren sa specifičnim i ne previše naglim pokretima, pa sam se odlučila na tehniku stolnih lutaka. Odabrana tehnika također odgovara lutkama, obzirom na to da su veličinim dosta male, oko 40 cm. Djeluje vrlo nenametljivo, pruža mogućnost vrlo jednostavne animacije i potpune kontrole nad lutkom. Nema potrebe za prevelikom dinamikom, nekim naglim pokretima koji su svojstveni, na primjer, ginjolu. Kako lutka na sceni oživi, postaje sredstvom komunikacije s publikom, pokreti moraju biti jasni, kontrolirani i u skladu sa samom radnjom, pratiti ritam s ciljem donošenja istinske emocije. Osim toga, potrebno je uzeti u obzir veličinu, težinu i oblik lutke, kada i u kojem smjeru se određeni dio pomiče, ovisno koliko to zahtjeva radnja i određeni lik. Važno je uskladiti pokrete, pročitati ih, jer u trenutku igre, lutka je potpuna vladarica scene.

3.2. ANALIZA LIKOVA

Radeći po zadanom literarnom predlošku, u ovom slučaju noveli *Mali Princ*, bilo je potrebno napraviti opširnu analizu likova, pritom se više posvetiti onoj psihološkoj. Srećom, svi likovi u djelu su vrlo jasno okarakterizirani, nose nešto specifično, po čemu se ističu. Prilikom oblikovanja lutaka, karakter sam gradila upravo po tim specifičnom crtama i kasnije ga nadopunjavala stvarnim fizičkim karakteristikama iz djela, ali kroz svoj vlastiti likovni izričaj. Imamo slobodu da lik okarakteriziramo metaforom ili doslovno. Osobno, prilikom oblikovanja radim na tome da važne detalje naglasim, jasno ih istaknem, a ostale prikažem kroz metaforičke elemente. Iako u karakter lutke ulazi cjelokupni izgled, nekako se najviše fokusiram na portret i samu ekspresiju jer on nam doslovno govori je li netko dobar, zao, lukav, ljut itd. Važnu ulogu u svemu tome imaju oči, njihov oblik, veličina, boja i sjaj.

Djelo sveukupno sadrži desetak likova, ali odlučila sam realizirati samo one glavne, koji aktivno sudjeluju u razvoju radnje i utječu na nju. To su: Mali princ, pilot, ruža, lisac i zmija.

Mali princ, glavni junak ove priče, djeluje nestvrno, nevino, ističe se posebnom vrstom dobrote, ali na neki način i čežnje i izgubljenosti. Svoje putovanje doživljava kao jedan veliki put spoznaje i upoznavanja samog sebe. Ne dotiče ga vrijeme, mjesto niti vremenski uvjeti. Njegov izgled je vrlo plah, ali u očima nosi poseban sjaj, spoj dječje znatiželje i zrelog pogleda na svijet i ljudske odnose, iako je maleni dječak. Njegove unutarnje karakteristike prati i vanjski izgled - kosa boje žita, svijetla put, mirne i velike oči, blagi glas i usporeni maleni korak. Uredan je, čist i netaknut, kao i njegova odjeća.

Pilot, kojemu se avion srušio u pustinji, u sebi nosi tugu, neku posebnu vrstu samoće, neshvaćenosti, kao da je cijeli svoj život proveo lutajući i tražeći to *nešto*. Preživio je razne katastrofe, pustolovine, karakterizira ga neki jad, melankoličnost i nostalgija za nečim što je prošlo. Za razliku od Malog princa, mjesto i vrijeme te uvjeti itekako utječu na njega i njegov fizički izgled. Umoran je, žedan, slab, u uništenoj, prljavoj odjeći, što sve pokazuje njegovo unutarnje stanje.

Ključan lik u djelu je svakako zmija, koja Malog princa, usmrivši ga, odvodi njegovoj ruži, na njegov planet. Zmija je proračunata, podmukla. Ton kojim se obraća princu, način na koji se uvija oko njega te izraz lažne dobrote jasno govore kako se radi o negativnom liku, čiji vanjski izgled nikako ne može biti lijep jer joj zloba izvire kroz svaku njezinu poru. Izgled lutke mora biti u skladu s njezinim karakterom. Zmija je u ovom slučaju okrutna, varljiva i

proračunata, ali njezine usporene kretnje, prodoran glas te način na koji se iznenada omota oko princa, čine je misterioznom.

Prilikom dolaska na Zemlju, Mali princ upoznaje Lisca čije su glavne karakteristike lukavost i mudrost. Lisac je pozitivan lik, pun iskustva, znanja, shvaća sve što se događa i zagovara samo one odnose koji su temeljeni na pravom i iskrenom prijateljstvu. Na prvu djeluje dosta ozbiljno, ali zapravo je vrlo zaigran i pun duhovitih izraza. Njegova njuška i oči pravi su odraz lukavosti, glas prodoran, a hod nespretan. Sav njegov karakter očituje se u njegovom izgledu i pokretu.

Važan lik koji u djelu zapravo ima jednu pasivnu ulogu je Ruža. Smještena je na planet B-612 i tek kroz prinčevo sjećanje i prepričavanje možemo shvatiti kakva je zapravo. Princ je voli, brine za nju, ali ne poriče da je umišljena i, u neku ruku, tašta i površna. Ista je kao i sve ostale ruže, ali princ je vidi drukčijom. Za njega je najljepša i najposebnija ruža na svijetu kojoj nema ravne. Smatra je plahom i nesposobnom da brine o sebi, iako na sebi nosi četiri trna, želi je zaštititi od svega i smatra da je to njegova dužnost. Sve te karakteristike i osobine Ruže, čine ju dosta personificiranom. Njezina razmaženost, ljepota kojom se ističe, te koliko je ona zapravo velika u prinčevim očima, čine je gotovo ljudskim stvorom.

Ostale likove, koji se u djelu spominju samo kroz prinčevo prepričavanje, nisam realizirala kao lutke, ali sam kreirala likovna rješenja u skladu s cjelokupnom likovnošću.

Slika I. skica kralja

Slika II. skica zemljopisca

Slika III. Skica hvalisavca

Slika IV. skica noćobdije

4. OSOBNI PRISTUP

Prilikom kreiranja i osmišljavanja karaktera, odredila sam si neke osnovne smjernice kojih se želim držati, ali da se ne kose s onima iz djela. Tražeći simboliku prvo sam se osvrnula na najveći kontrast, u ovom slučaju, dobro i zlo. Dvije krajnosti između kojih se nalazi cijeli spektar osobina koje utječu na karakter pojedinih likova. U početnoj fazi, psihološkoj karakterizaciji likova, podijelila sam ih na dobre i zle, a daljnjom razradom pridodala sam im ostale karakteristike koje nisu toliko vidljive. Ustrajem na tome da lutke koje izradim imaju nešto moje. Inspiraciju ne crpim iz okoline ili nečeg viđenog, karaktere stvaram iz vlastite mašte, onako kako ih ja vidim i doživljavam. Krećem od emocije i atmosfere, tražim skrivenu simboliku.

4.1.INSPIRACIJA

Najveću inspiraciju za kreiranje karaktera i oblikovanje lutaka crpim iz boja te njihove simbolike. No, nešto konkretno, što me djelomično inspiriralo za likovnost je slika češkog umjetnika Patrika Habla. Riječ je o slici pod imenom Japanski krajolik, iz 2014. Motivi japanskog krajolika, šuma, a posebno planina Fuji. Osvajanje vrha planine iziskuje veliku spremnost, ne samo fizičku, nego i mentalnu. Hrabro se koristi tehnikom akrila na platnu, u crvenim, crnim i bijelim tonovima kojima naglašava kontrast početka te kraja putovanja, odnosno, vrha planine. Kaligrafijom stvara iluziju prostora, najčešće trodimenzionalu. Slika prikazuje put od dna prema vrhu. Cilj je osvojiti vrh, ali najvažnije je zapravo ono između, putovanje do vrha, koje, osim što pruža veliko zadovoljstvo i navodi da pomičemo vlastite granice, ispunjava pravim životnim iskustvom - spoznajom tko smo zapravo. Između metafore slike i ideje *Malog princa*, stvorila sam veliku poveznicu, jer Mali princ je u potrazi za iskustvom, spoznajom o životu, važnim stvarima te sebi samome, i upravo ga to putovanje, istraživanje planeta i života na njima, dovodi do samospoznaje.

5. LIKOVNO OBLIKOVANJE I ODABIR TEHNOLOGIJE

Nakon što sam iščitala djelo nekoliko puta, početna vizija počela se razvijati i slijedeći željenu likovnost, započelo je stvaranje. Uzimajući u obzir parametre koje je potrebno zadovoljiti, stvarala sam nešto svoje, vođeno i inspirirano vlastitim emocijama, oslonivši se isključivo na svoje shvaćanje pročitane djela. Tako su nastale prve idejne skice spremne za daljnju razradu određenih likova. Prelazak iz jednog medija u drugi, da bi nas to dovelo do trećeg, nije jednostavan. Pročitane riječi pretvoriti u nešto vizualno, što će, u konačnici, na pozornici zaživjeti. Nakon opširne karakterizacije likova, u idejne skice sam uklopila one bitne karakterne crte likova, unutarnje, ali i one vanjske kojima se taj karakter odlikuje. Tražila sam zajedničku poveznicu svim likovima, mijenjala i prilagođavala detalje, kako bih došla do potpune i zadovoljavajuće slike. Najveći izazov mi je bio pronaći ravnotežu između likova iz priče i onoga kako ih ja vidim. U konačnici sam ipak uspjela, idejne skice postale su one prave, potpune po kojima sam započela realizaciju svojih lutaka. No, posao sa skicama nije potpuno završio, prije početka izrade i oblikovanja, potrebno je bilo napraviti tehničke skice kojima sam odredila tehnologiju, veličinu lutaka, omjere, spojeve i mogućnost same animacije. Tehničke skice iziskuju potpunu preciznost jer po njima gradimo kostur lutke te određujemo stabilnost, funkcionalnost, način na koji će se određeni dijelovi lutke pomicati i omogućiti glumcima-lutkarima maksimum izražajnosti lutke u okviru scenske igre.

Osnova na kojoj sam gradila karaktere je boja. Njome sam naglasila karakter pa, osim oblika, veličine, same forme, boja ima jednu od važnijih uloga. Čitava likovnost temelji se na tri osnovne boje: crvena, crna i bijela, dok su sitni detalji prikazani plavom, zelenom, smeđom i žutom, ovisno o tome što određeni karakter iziskuje. Cilj mi je bio bojom prikazati jedinstvo priče i svih likova, ali isto tako, detaljima istaknuti ono specifično, što određeni lik čini takvim kakav jest (npr. Zmijine oči, prinčeva kosa...). Osim toga, time sam razbila vizualnu jednoličnost na sceni. Kod oblikovanja lutaka potrebno je svakoj lutki pristupiti pojedinačno, ali važno je pred osobom imati potpunu sliku koja će, u konačnici, biti predstavljena publici na sceni. Kako se radi o malim lutkama, bilo je potrebno naglasiti detalje i istaknuti ono najbitnije - glavnu karakteristiku svakog lika, pazeći pritom na balans, kako pojedinačno, tako i unutar cjeline, svih lutaka i scenografije.

5.1. MATERIJALI IZRADE

Osim boje, na karakter lutkaka uvelike utječe i materijal od kojeg su napravljene. Kod određivanja materijala nisam se ograničavala, odlučila sam se na kombinaciju. Glave lutaka napravila sam tehnikom kaširanja. Detaljnije i zahtjevnije glave (Mali princ, pilot, lisac) modelirala sam u glini, a zatim kaširala, dok su glave za ružu i zmiju oblikovane u stiroporu, zatim kaširane. Time sam dobila čvrstu i glatku podlogu, idelanu za detaljno oslikavanje i sjenčanje. Tijelo lutke iziskuje određenu formu, veličinu, ali i podatnost pa sam odlučila da će najbolji materijal za oblikovanje tijela biti spužva. Jednostavna je za oblikovanje, nije kruta poput stiropora, i pruža veliku mogućnost animabilnosti, što je kod zmijskog tijela bilo ključno. Udovi su izrađeni iz drveta jer ipak zahtijevaju veliku čvrstoću kako zbog spojeva, tako i stabilnosti čitave lutke. Kod biranja materijala za odjeću i kosu/dlaku ili presvlačenje spužve, uzela sam u obzir karakter pojedinog lika, ali pazeći pritom na cjelokupni dojam. Odlučila sam da će krzno, uz boju, biti poveznica među svim likovima.

U daljnjem tekstu osvrnut ću se zasebno na svaki lik te objasniti proces, odnosno, kako sam došla do konačnog rješenja za oblikovanje lutaka.

MALI PRINC

Slika V. Mali princ, skica

Slika VI. Mali princ, lutka

Lutka koja predstavlja Malog princa mora biti drugačija, koliko se uklapa u cjelinu, mora i odskakti od nje nečim posebnim. Sve osobine koje karakteriziraju njegov lik, prenijela sam na lutku. Kako se radi o dječaku, poigrala sam se veličinom, materijalima i bojom. Glava, kao i kod ostalih lutaka nije proporcionalna tijelu, uvećana je nekoliko puta. Oblikovana u glini, zatim detaljnije i preciznije obrađena tehnikom kaširanja, što daje vrlo dobru podlogu za daljnji rad. Trup, koji je spojen vratom, oblikovala sam u spužvi koja je vrlo zahvalan materijal, ne djeluje kruto i statično, a s druge strane, daje potreban oblik i volumen. Udovi, glavni mehanizam pokretanja kod ove lutke, napravljeni su od tanjih komada drveta. Spojevi se nalaze na laktovima, šakama te koljenu. Pokreti Malog princa su usporeni, čine ih mali koraci, kao da jedva dotiče tlo. Stolna lutka je, kako sam već spomenula, vrlo jednostavna tehnika. U ovom slučaju, pokretni dijelovi su glava, ruke i noge te su vodilice upravo na tim mjestima. Završno oblikovanje lutke, odnosno oslikavanje glave, udova, odabir tkanina za kostim, sam kostim, važan su segment svake lutke. Osim što time lutka dobiva određeni karakter, to je, također, i završna stavka kod likovnog oblikovanja. Glava je najvažniji dio lutke, fokus je na njoj gotovo tijekom cijele predstave. Oči, ogledalo duše, nos, središnji dio koji taj fokus i zadržava, te usta čiji oblik najviše govori o emocionalnom stanju te samom raspoloženju određenog lika. Velike plave oči, sanjarski zaleđenog pogleda, simbol su dubine, mašte te određene doze naivnosti, možda i neshvaćanja, koje on, kao dječak, nosi u sebi. Jedna od bitnih fizičkih karakteristika je svakako njegova kosa boje zlata. Poletna, mekana, okupana suncem, odražava njegovu vedru narav, zaigranost i želju za nečim novim. Odjeća, također puno govori o liku. Sama titula princ, govori kako se radi o liku njegovanog i urednog izgleda, upravo takva je i odjeća Malog princa. Košulja sitnog crno-bijelog prugastog uzorka, s velikom crnom bogatom kragnom te upotpunjena velikom dugmadi, u žarko crvenoj boji. Široke crne hlače do koljena, sjajne pojasnice i krzneni rubovi uz crne cipele, daju balans. No, ono što ga ipak izdvaja i čini pravim princem je, zasigurno, sjajni crveni plašt, izrađen od podatnog materijala s uzorkom zvjezdica koje simboliziraju njegovu ljubav i divljenje prema istima. Cijeli njegov lik ispunjen je vedrinom i toplinom, ali i malom dozom nesigurnosti u svijet oko njega. Boje su upravo pokazatelj toga kako u njemu ima svega. Crvena kao simbol ljubavi, strasti i topline, bijela kao simbol nevinosti, dječje naivnosti i dobrote te crna, simbol skeptičnosti, vječne potrage te u konačnici, smrti.

PILOT

Slika VII. Pilot, skica

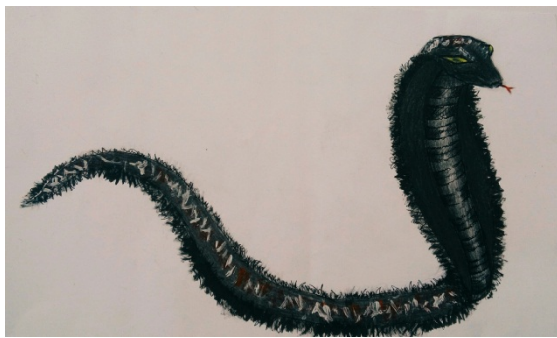

Slika VIII. Pilot, lutka

Veličina lutke je 45 cm, glava, kao i kod ostalih lutaka, nije proporcionalna tijelu. Izduženog oblika s izraženim jagodničnim kostima, oštre crte lica, velike tužne smeđe oči, dugačak i špičasti nos širokih nosnica te uska brada, daju mu pomalo starački, ali i zagonetan izgled. Bore oko očiju i na čelu simboliziraju njegovo bogato iskustvo, ali i teške situacije koje su ga obilježile tijekom čitavog života. Lice sam oslikala sivim, tmurnim tonovima s izrazito tamnim sjenama oko očiju i samog gornjeg dijela. Neuredna smeđa kosa, prošarana sijedim pramenovima, osim što govori o teškim uvjetima u kojima se nalazi (pustinja) pokazuje i njegovu dob, iskustvo i mudrost. Mršavo tijelo, dugačkih udova te širokih ramena, odličan je pokazatelj kako je u dobroj fizičkoj formi, ali bez unutarnje snage. Lutka koja ga prikazuje, zamišljena je kao potpuna suprotnost onoj koja prikazuje lik Malog princa. Njegova odjeća je u skladu s tim. Pilot je pripadnik plemićke obitelji. Odjeven je u bijelu košulju i tamne hlače s naramenicama s decentnim prugama, a oko vrata ima crvenu maramu koja mu daje ležeran i

avanturistički izgled. Odjeća je uništena, prljava, na košulji nedostaje dugmad, i sve to govori dovoljno o tome što ga je snašlo i gdje se nalazi. Tehnološki, također se radi o stolnoj lutki. Pokretni dijelovi su glava i udovi čiji su spojevi napravljeni čvrstom tapetarskom trakom na koljenima, laktovima te dlanovima. Koraci pilota su malo teži, sigurniji nego u slučaju princa. Vodilice se nalaze u glavi, u donjem dijelu leđa te nadlakticama. Animacija je jednostavna, animira se od iza.

ZMIJA

Slika IX. Zmija, skica

Slika X. Zmija, lutka

Lutka je napravljena vrlo jednostavno. Tijelo je oblikovano od tanke spužve, dužine 70 cm, presvučeno u deblju, čvrstu crnu tkaninu, a gornji dio, od glave do sredine tijela, sa svake strane dodatno je proširen i napunjen vatelinom, kako bi zmija poprimila izgled kraljevske kobre. Krajevi su prošiveni i dodatno naglašeni crnim krznom koji zmiju prikazuju kao moćnu vladaricu te okrutnu gospodaricu smrti. Zmijaska koža različita je s gornje i donje strane, tako je donji dio kojim se kreće po tlu, ukrašen nizom sivih tankih trakica, koje osim što joj daju tu specifičnu zmijsku teksturu, razbijaju crnilo, stvaraju poveznicu sa svim ostalim likovima. Gornji dio tijela prošaran je bijelim i crvenim šarama. Glava je modelirana iz stiropora, zatim kaširana i obojana sjajnim crnim lakom. Najvažniji dio, u kojem se zapravo očituje sav njezin zmijski karakter, su oči. Kričavo žute, kosog oblika, podmukle oči iz kojih isijava zlo. Uz oči, tanki isplažen i kričavo crveni jezik, ono je što ju čini opasnom i strašnom. Što se tiče animacije, cijela lutka je pokretna. Može se savijati, može stajati uspravno. Glava je za tijelo pričvršćena tapetarskom trakom te je na tom dijelu i vodilica koja ju čini pokretnom, ali i drži cijelu lutku.

LISAC

Slika XI. Lisac, skica

Slika XII. Lisac, lutka

Ono što najviše upada u oči je liščevo krzno. Prilikom oblikovanja lisca najviše pažnje sam posvetila glavi, njušci i repu. Kako bih prikazala kombinaciju njegove nježne strane s onom ozbiljnijom, poigrala sam se materijalima. Glava, najvažniji dio, u kojoj se može iščitati skoro sav karakter, modelirana je u glini, a zatim kaširana. Prednji dio, gdje je dlaka kraća, je oslikan bijelom i crvenkastom bojom, dok je na stražnji dio glave dodano krzno, postepeni prijelaz na gustu i veću dlaku prema tijelu. Njuška je dugačka, ide u špic prema vrhu, gdje završava crnom kuglicom iz koje vire tri tanka brka. Oči su vrlo jednostavne. Oblik im je kao vodoravno položena kapljica, bijele s crnim središnjim dijelom koji simbolizira mirnoću, fokusiranost, ali i opreznost kojom lisac raspolaže. Kako je vrlo zaigran i simpatičan, špičaste, viskoko dignute uši, presvučene krznom, ukazuju na njegovu neozbiljnu stranu, željnu avanture. Tijelo je oblikovano iz spužve i presvučeno crvenkastim krznom s tamnijim, gotovo crnim vrhovima. I to stvara poprilično zanimljiv efekt. Zbog stabilnosti i funkcionalnosti, ali i estetskih razloga, noge su napravljene od drveta, izbrušene i oslikane tamnijom bojom koja se lijepo uklopila s krznom. Cilj mi je bio da glava i donji dio, odnosno noge, izbalansiraju cijelu lutku; ti pravilni i glatki dijelovi, stvaraju kontrast sa mekanim i razbarušenim krznom koje prekriva veliki dio lutke te je pokazatelj njegove toplije, prijateljski nastrojene strane. Rep, bez kojeg lisac ne može biti lisac, predimenzioniran je, veći od samog tijela, što ga također čini simpatičnijim, a i pomalo šlampavim. Na vrh repa dodano je bijelo dugačko krzno koje se pomiče prilikom kretanja. Tehnološki, lutka nije komplicirana i vrlo se jednostavno animira. Spojevi su napravljeni tapetarskom trakom i dodatno pričvršćeni mješavinom piljevine i ljepila za drvo. Pomični dijelovi su glava, rep i noge. Vodilica je u glavi i kod repa, tako da lutka ima dobru ravnotežu. Može sjediti, hodati, a glava se, kao i rep, može micati u svim smjerovima.

RUŽA

Slika XIII. Ruža, skica

Slika XIV. Ruža, lutka

Ružu sam odlučila prikazati djelomično antropomorfno. Način na koji princ komunicira s njom, riječi kojima je opisuje, za njega je ona puno više od same ruže. Kod oblikovanja i kreiranja, odlučila sam se na kombinaciju ljudskih karakteristika, ali da ostane vizualno jasno kako se stvarno radi o ruži. Glava je modelirana iz stiropora, a zatim kaširana. Veličinom je manja od ostalih lutaka, ali je vrlo detaljna. Kako lice vrlo jasno predstavlja kakav je lik, usmjerila sam pažnju na njega. Njezina samodopadnost i narcisoidnost vidljiva je u samim crtama lica. Aristokratski svijetla put sa istaknutim jagodicama, velike plave oči, pomalo umišljenog pogleda, s podignutim obrvama, čine je upravo takvom, kao da je iznad svih. Iako se nalazi u središtu, nos se ne ističe pretjerano. Velika, upečatljiva, žarko crvena kosa napravljena od vatelina, prikazuje njezine latice, nešto bez čega njezina ljepota ne bi ni postojala. Vrat je napravljen od drvene tiple, probušene po dužini i širini. Kroz rupice po širini provučena je elastična gumena traka na koju su pričvršćeni veliki sjajni kaširani listovi, koji ruži daju gracioznost. Kroz dužinu je također provučena elastična guma koja u ovom slučaju, čini ružino tijelo, odnosno stabljiku. Guma je presvučena zeleno-crnim krznom čiji špičasti rubovi podsjećaju na trnje. Na taj način postigla sam da je čitavo tijelo animabilno, i to u svim smjerovima. Glavna i jedina vodilica je u glavi, što i glavu, također, čini pomičnom.

6. SCENOGRAFIJA

Scenografija, kao jedan od bitnih vizualnih segmenata predstave, nosi jako važnu ulogu u njezinoj ukupnoj dramaturgiji i oblikovanju. Osim što pridonosi ukupnom dojmu te utječe na atmosferu predstave, mora biti u službi lutke, tvoreći na taj način cjelinu, odnosno, potpunu sliku. Na sceni, lutku i scenografiju ne promatramo kao zasebne dijelove, već kao jedinstvo. Važno je da se nadopunjuju, nikako ne da zasjenjuju jedno drugo. Stoga je potrebno postići ravnotežu u odnosu lutka - scenografija. Isticanje jednog na uštrb drugog, ili naglašavanje i jednog i drugog u istoj mjeri, na sceni stvara kaos. Kada je lutka je vladarica scene, igra, prenosi emociju, scenografija mora biti u njezinoj službi i obrnuto. Zajedno tvore jednu priču, prema tome, potrebno je uskladiti likovnost. Ukoliko se radi o realističnim lutkama, scenografija ne bi trebala odskakati od te određene likovnosti, već se sjediniti s lutkama i jasno se uklopiti u odabrani likovni stil.

U svom završnom radu fokusirala sam se isključivo na lutke, ali sam stvorila mentalne slike scenografije koja bi upotpunila cjelokupni dojam i atmosferu. Kako njeđujem dosta specifičan likovni izričaj, u kojem se ne ograničavam već kombiniram stilove, odlučila sam se za takvu scenografiju. Spomenula sam da su lutke veličnom male te da je predstava namijenjena za publiku do pedeset gledatelja; scenografija mora biti u skladu s time. Cilj mi je stvoriti intimnu i pomalo mističnu atmosferu, koja će publiku navesti da se opusti i potpuno uživi u predstavu. Odlučila sam se za minimalističku scenografiju, jedan element po sceni, koji će ukazivati na mjesto o kojem se radi i približiti ga publici. U skladu s time, izradila sam dva elementa scenografije: avion i planet B-612. Bojom i veličinom, scenografski elementi prate odabranu likovnost. Oba elementa su oblikovana iz stiropora, a zatim kaširana. Avion je izrađen prema proporcijama lutke pilota, a planet prema proporcijama ruže, stoga obje lutke, bez problema, pristaju u određeni element scenografije.

Slika XIV. Avion

Slika XV. Planet

Slika XVI. Ruža na otvorenom planetu

Ono što bih izdvojila kao glavno odabrano sredstvo oblikovanja scenskog prostora za potrebe lutkarske inscenacije *Malog princa* je rasvjeta. Svjetlo ima veliku moć u stvaranju atmosfere te neke iluzije koja je pristuna u bajkama, ali također, može poslužiti kao sredstvo izražavanja osjećaja određenih likova. Ono što me zapravo dovelo do svjetla je pitanje: kako najbolje prikazati i dočarati svijet mašte ili stvoriti iluziju? Upravo svjetlom. Nije opipljivo, ne zauzima prostor, ali otvara bezbroj mogućnosti i upravo je to na sceni potrebno. Svjetlom možemo prikazati dan, noć, sreću, tugu, melankoliju, napetost, opasnost, sve što želimo. Ovo djelo je specifično, posjeduje veliku dubinu, i smatram da obični elementi scenografije, jedna vrsta ilustrativnosti, ne bi mogli prikazati ono što svjetlo može. Uz sve to, scensko svjetlo stvara poseban ugođaj intimitete te daje potrebnu dozu dinamičnosti, koja je ovoj predstavi svakako potrebna.

7. ZAKLJUČAK

Završni rad je kruna preddiplomskog studija, u njega ulažemo svo znanje, vještine koje smo naučili i stekli tijekom godina. Prvi pravi, potpuno samostalni projekt kojeg smo sami odabrali prema vlastitim preferencijama. Rad na tom projektu daje nam određenu vrstu samostalnosti, ali iziskuje puno truda, ulaganja te neizbježne prilagodbe. Kako je djelo *Mali princ* nešto što me oduvijek iznova oduševljava, odabarala sam ga kao predložak po kojem ću osmisliti i izraditi lutke te zaokružiti svoje, do sada, stečeno znanje i vještine na području oblikovanja i tehnologije lutaka.

Radeći na tome, shvatila sam kako je taj posao puno više od onoga što sam smatrala. Pristup samom kreiranju te, u konačnici, oblikovanju lutaka, iziskuje vrlo opsežno istraživanje; proučavanje samog djela, likova, njihovih karakternih crta, simbolike boja, izbor materijala, ali i alata i same tehnologije. Od početka sam pred sobom imala viziju koju sam htjela ostvariti, ali isto tako, znala sam da ću, kroz rad, naići na manje prepreke zbog kojih ću neke sitnice morati izmijeniti, pristati na kompromis kako bi cjelokupna slika bila zadovoljavajuća, a određene estetske i tehnološke norme ispoštovane. Naučila sam da samostalni rad ima jako puno prednosti, ali i nedostataka. Osim što sam bila prepuštena sama sebi i svom (ne)znanju, dosta vremena sam provela u dvojbi trebam li nešto napraviti ili ipak ne; to se najviše odnosi na tehnološki dio koji je vrlo važan. Strah me malo kočio, ali shvatila sam da je važno stvoriti vlastiti princip kako u kreiranju, tako i u samoj izradi lutke.

Lutkarstvo je vrlo opširan pojam i pruža veliki spektar mogućnosti, sve što zamislimo je ostvarivo. Potrebno je samo doći do rješenja koje će nam pomoći da svoju ideju realiziramo onako kako zaista želimo. Kreativnost je najveći pokretač koji vodi do željenog i konačnog cilja - lutke kao sredstva komunikacije s publikom.

8. SAŽETAK

Svom završnom radu iz kolegija Oblikovanje i tehnologija lutke pristupila sam samostalno, bez ikakve suradnje s grupom studenata ili kazalištem. Kao predložak za osmišljavanje i izradu lutaka, odabrala sam djelo *Mali princ* čija me radnja izrazito nadahnjuje i odvodi u predivan svijet mašte. Cilj mi je bio likovima iz djela dati svoj specifični pečat, zadovoljiti svoje potrebe za izražavanjem te izraditi lutke koje će biti kvalitetne.

Mali princ je novela s izmišljenom radnjom, ali stvarnim ili barem mogućim likovima. Tema je vrlo kompleksna, ali iznijeta na jednostavan način, razumljiv svim generacijama. Kroz putovanje Malog princa, traženje smisla života, susreta sa dobrom i zlom, pisac nam poručuje kako je na kraju ipak najvažnije gledati srcem, to je jedini ispravni način gledanja.

Evo moje tajne. Vrlo je jednostavna: samo se srcem dobro vidi.

Oči ne vide ono što je bitno.⁶

Djelo je prepuno ideja, predivnih poruka, ali i slikovitih elemenata koji su, u ovom slučaju, vrlo zahvalan predložak za lutkarsku predstavu i moju realizaciju završnog rada.

U djelu se spominje desetak likova, realizirala sam ih pet: Malog princa, pilota, ružu, zmiju i lisca. Svaki lik ima nešto specifično, neku karakteristiku koja odskače od svih ostalih. Uz pomoć likovnosti naglasila sam određeni karakter, ali i dala lutkama jednu zajedničku crtu koja im daje jedinstvo i povezuje ih u cjelinu. To sam postigla uz pomoć kolorita, tri boje na kojima se bazira čitava likovnost, a to su crna, crvena i bijela. Svaka od njih simbolizira nešto što je pristuno u ovoj priči. Bijela kao simbol dobrote, dječje nevinosti, iskrenosti, duhovnosti i čistoće koja vodi Malog princa. Crna kao simbol zla, moći, traganja, tame, i konačnog kraja - smrti. I crvena, boja ljubavi, strasti prema životu, prijateljstvu i povezanosti. Svi likovi u sebi sadrže sve to, ali ne u jednakim količinama. Osim boje, poveznicu sam našla i u materijalima, ali i u uzorcima koji itekako utječu na vizualnost i razbijaju monotoniju. Uz likovnost, važnu ulogu ima i tehnologija koja, u mom slučaju, nije previše komplicirana. Sve lutke izrađene su kao stolne lutke s vrlo jednostavnim mehanizmima i načinom animacije, kakvu i iziskuje samo djelo te njegova atmosfera. Naglasak je na karakteru, pa likovnost vrlo dobro ističe određeni karakter, a mehanizam prati i dočarava potpunu sliku, prenosi emociju te tako omogućuje pravu komunikaciju s publikom, što je, na koncu, najbitnije.

⁶ Saint Exupery, Antoine de. *Mali princ*. Zagreb: Mladost, 1993., str 28.

9. LITERATURA

1. Saint Exupery, Antoine de. *Mali princ*. Zagreb: Mladost, 1993.
2. Craig, Edward Gordon. *O umjetnosti kazališta*. Zagreb: Prolog, 1980.
3. Jurkowski, Henryk. *Povijest europskog lutkarstva, I. dio, Od početka do kraja 19. stoljeća*. Zagreb: MČUK, 2005.
4. May, Marijana. *Tajna mog životnog dizajna*. Zemun: Birograf, 2017.
5. Mrkšić, Borislav. *Drveni osmijesi*. Zagreb: Međunarodni centar za usluge u kulturi, 2006.
6. Paljetak, Luko. *Lutke za kazalište i dušu*. Zagreb: Međunarodni centar za usluge u kulturi, 2007.
7. Varl, Breda. *Lutke na štapu, Zbirka Moje lutke 1*. Zagreb: Međunarodni centar za usluge u kulturi, 1999.
8. Županić Benić, Marijana. *O lutkama i lutkarstvu*. Zagreb: Leykam International, 2009.